

Med 12.–13. levering, udkommet i 1970, er man nået til 1399 midt i august. Der mangler således kun ganske lidt, før man er ved vejs ende. Når bindet derefter bliver afrundet af et person- og stedregister, vil man være i stand til at udnytte dets mange tekster til mindste detalje. Det ville derefter være meget ønskværdigt, om der kunne skaffes muligheder for videreførelse af værket efter 1400. Også for 15. årh. vil *Schleswig-Holsteinische Regesten und Urkunden* kunne påregne væsentlig interesse.

HERLUF NIELSEN

RICHARD VAUGHAN: *John the Fearless. The Growth of Burgundian Power.* London, Longmans, 1966. xiv + 320 s. 9 plancher. 7 kort. 42 sh.

Professor Vaughan indledte i 1963 en stort anlagt fremstilling af Burgunds historie under hertugerne af slægten Valois (1363–1477) med en vel modtaget bog om den første af disse hertuger, Philip den Dristige. I det arbejde, som her skal omtales, behandles Johan den Uforfærdedes hertugtid, fra han i 1404 efterfulgte sin far Philip, til han i 1419 på dauphinens foranledning myrdedes på Montreaubroen.

I indledningen fremhæver forfatteren, at bogen ikke er tænkt som en biografi, men som en fremstilling af den burgundiske stats historie i de pågældende år. Det er imidlertid givet, at Johans politik står i centrum af forfatterens interesse, og man kan næppe sige, at den burgundiske statsdannelse som sådan behandles indgående. Havde vægten været lagt på den, kunne man i højere grad have forventet undersøgt, hvorledes landene blev administreret (forfatteren taler selv om sine alt for korte besøg i arkiverne i Lille, Dijon og Bruxelles). I så fald havde man sikkert fået et bedre funderet svar på det centrale spørgsmål, om Johan tilstræbte en selvstændig statsdannelse af sine lande. Han tilbragte år af sit liv med at vinde magten i Frankrig, hans finanser var afhængige af, at han rådede over dele af den franske kronens indtægter, Paris var administrativt centrum for hans lande og hans foretrukne opholdssted. Lader disse forhold sig forene med tanken om, at han af sine spredte lande ønskede at skabe en specielt af Frankrig uafhængig stat? Forfatterens svar herpå er uklart: »He may not have thought of his lands as forming an independent political entity, but he certainly thought of them as Burgundian, not French, and as his own« (s. 228. Vedrørende dette spørgsmål henvises til en indsigtfuld anmeldelse i *The Times Literary Supplement* 6. juni 1968).

Bogen er et eksempel på fin historisk fortællekunst. Forfatteren beretter fængslende og illustrerer hyppigt ved at indføje samtidige kilder i oversættelse. Bogen er således efter god engelsk skik også beregnet på et alment historisk interesseret publikum. Johan den Uforfærdede, der vandt sig magten i Frankrig ved i 1407 at lade hertugen af Orleans slå ihjel, bliver ikke i denne bog vasket ren, men vurderet på baggrund af tidsalderens almindelige moralske normer. Om Johan hedder det: »He was violent and unscrupulous, brutal and cruel, ambitious and hypocritical. In all this, he was no different from the other rulers of those days, though some may feel that his recourse to political assassination . . . has left a more enduring stain on his character than that suffered, for instance, by King Sigismund, in permitting John Hus to be burnt at Constance while bearing his safe-conduct« (s. 229).

Efter specialisters vurdering er professor Vaughans bøger om de to første burgunderhertuger af slægten Valois af en sådan kvalitet, at de tegner til i lang tid at blive standardværker om emnet. Man tør håbe, at det må lykkes forfatteren at realisere sin plan om også at behandle Burgunds historie under Philip den Gode og Karl den Dristige.

ESBEN ALBRECHTSEN

HENRYK SAMSONOWICZ: Untersuchungen über das Danziger Bürgerkapital in der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts. Abhandlungen zur Handels- und Sozialgeschichte, Band VIII, herausgegeben im Auftrag des Hansischen Geschichtsvereins. Weimar, Verlag Hermann Böhlau Nachfolger, 1969. 154 s. 15,50 Mark.

Med den foreliggende oversættelse af et værk, der først udkom på polsk i Warszawa 1960, er forfatterens teser om købmandskapitalen i Danzig under en opgangstid i det 15. århundrede gjort tilgængelige på tysk i en fyldigere form, end det var muligt i et bidrag til Hansische Studien Heinrich Sproemberg zum 70. Geburtstag (Berlin 1961).

Afhandlingens anliggende er kapitalens historie i slutningen af den periode, som i marxistisk begreb hedder feudalismen. »Ziel dieser Arbeit ist es, am Beispiel Danzigs die Zusammensetzung und den Umlauf des Bürgerkapitals im 15. Jh. zu untersuchen« (s. 7), og det drejer sig om at afveje de forskellige indkomstformer over for hinanden, handelsindtægter, indtægter fra (og spekulation i) jordrenten, fortjenester ved forskellige former for udlånsforretning o. s. v. – tillige at bedømme, i hvilken udstrækning sådanne indtægter igen er sat i omløb på forskellig måde.

Væsentlige dele af afhandlingen er udformet som et undersøgelsesprogram, hvor det med eksempler er angivet, hvad materialet fra Danzig må formodes at kunne vise ved fortsat undersøgelse. Det gælder ikke mindst kapitlet *Analyse des Reingewinns* (s. 119–138), der gennemgår sammensætningen af nogle danzigske formuer på grundlag af bevarede testamenter, sammenligner med andre kendte hantsatiske formuer og netop bl. a. konkluderer, at en betydelig del af kapitalindtægterne holdtes tilbage fra fortsat omsætning. Forfatteren lægger her som overalt vægt på tillige at vise, hvor kildematerialet svigter eller forekommer uegnet for videre behandling, og han noterer negative udsagn om f. eks. så vigtigt et marxistisk spørgsmål som handelskapitalens indtrængen i de produktive erhverv. Han bemærker forekomsten af store finansfolks investering i møller, papirfabrikker, glashytter o. lign. (s. 116), men tilføjer, at dette ikke beviser, at bypatriciatet beherskede produktionen, idet der først og fremmest var tale om et kreditforhold. En karakteristisk slutning, der netop fremtræder i al foreløbighed, er (s. 137f.): »Nur die reichsten Bürger Danzigs konnten sich Einkünfte bringende Kapitalanlagen in grossem Umfang erlauben. Auch ihre Anlagen zeugen übrigens von dem noch frühen Entwicklungsstadium der Wirtschaft im 15. Jahrhundert. Es fällt auf, dass nur wenig in die gewerbliche Produktion investiert wurde. Im Prinzip herrschten Handelskapital und Wucherkapital, die Vorläufer des industriellen Kapitals, ungeschmälert«.